

DESETLETNICA DELOVANJA INŠTITUTA ZA SLOVENSKO IZSELJENSTVO ZRC SAZU

Janja Žitnik

5. novembra 1996 je Inštitut za slovensko izseljenstvo ob priložnosti javne predstavitve zbornika referatov z mednarodnega simpozija Soočenje mita in realnosti ob prihodu izseljencev v novo okolje v Kulturnem in informacijskem centru Križanke v Ljubljani praznoval tudi deseto obletnico svojega delovanja v okviru Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

V preteklih desetletjih je imel Inštitut dva predhodnika, ki sta pomembno vplivala na njegov razvoj. Vendar prav leto 1986, ko je bil na osnovi nove programske zasnove priključen Znanstvenoraziskovalnemu centru SAZU, predstavlja najpomembnejšo prelomnico v njegovem delovanju. V tem letu se je na Inštitutu, kjer dotlej nikoli ni deloval več kot en redno zaposlen raziskovalec, začelo sistematično zaposlovanje sodelavcev s področja različnih strok, kar seveda predstavlja začetek večdisciplinarnega raziskovanja slovenskega izseljenstva v okviru Inštituta.

Njegov prvi predhodnik, Študijski center za zgodovino slovenskega izseljenstva pri SAZU, je bil ustanovljen leta 1963. Pod vodstvom akademika dr. Frana Zwittera je do leta 1967 deloval kot iniciativni odbor brez lastnih prostorov in redno zaposlenih delavcev, a so njegovi zunanji sodelavci kljub temu dosegli pomembne rezultate, zlasti na področju bibliografije izseljenskega tiska, statistike in pregleda arhivskih virov. Konec šestdesetih let pa je delo Študijskega centra zamrlo.

Po desetletnem mirovanju je bil šele leta 1982 ustanovljen njegov naslednik, Inštitut za izseljenstvo pri SAZU, ki je podedoval del zbranega gradiva svojega predhodnika. V letih 1982–86 ga je vodil akademik dr. Janez Stanonik, ki je vključil v delo Inštituta honorarno zaposleno dokumentalistko in prvo raziskovalko – sociologinjo. Prav v

teh štirih letih je Inštitut pridobil večino svojih sedanjih periodičnih in arhivskih zbirk.

Leta 1986 se je Inštitut priključil Znanstvenoraziskovalnemu centru SAZU, dobil današnje ime in začel s sistematičnim vključevanjem različnih strok v raziskovanje slovenskega izseljenstva. V naslednjih treh letih je prišlo do občutne razširitve Inštituta: odprla so se delovna mesta za literarno zgodovinarico, etnologinjo, dva zgodovinarja in sociologinjo, pred kratkim pa še za socialnega in kulturnega antropologa. Doslej so Inštitut vodili predstojniki: dr. Andrej Vovko (1987–91), dr. Janja Žitnik (1992–94) in dr. Irena Gantar Godina (od 1. 2. 1994).

Trenutno poteka na Inštitutu več znanstvenoraziskovalnih projektov; nekateri so večdisciplinarne narave, drugi pa so omejeni na posamezno znanstveno disciplino. Pri raziskovalnih projektih sodelujejo tudi zunanji sodelavci, ugledni raziskovalci slovenske izseljenske problematike iz domovine in tujine. Težišče raziskovalnih usmeritev Inštituta je na izseljenskih procesih in na organiziranosti, kulturnem delovanju in akulturacijskih problemih slovenskih izseljencev v Evropi, ZDA, Kanadi, Južni Ameriki in Avstraliji.

Dosedanji redno zaposleni raziskovalci na Inštitutu so: dr. Janja Žitnik, dr. Breda Čebulj – Sajko, dr. Andrej Vovko (1987–93), dr. Marjan Drnovšek, mag. Marina Lukšič – Hacin, dr. Irena Gantar Godina in Zvone Žigon. V tej zasedbi je Inštitut v kratkem času svojega delovanja objavil deset znanstvenih monografij, sedem letnikov osrednje znanstvene revije za področje slovenskega izseljenstva *Dve domovini/Two Homelands* in preko 500 drugih znanstvenih in strokovnih članokov s področja slovenskega izseljenstva v domačih in tujih revijah.

Glede na skromno kadrovsko zasedbo Inštituta (šest raziskovalcev) in sorazmerno širok spekter njihovih vzporednih dejavnosti, kot so organiziranje mednarodnih simpozijev v Sloveniji, sodelovanje na znanstvenih srečanjih v tujini, vodenje raziskovalnih projektov v okviru nacionalnega raziskovalnega programa Republike Slovenije, sodelovanje v nekaterih mednarodnih projektih, avtorsko in uredniško delo pri različnih publikacijah ipd., je gotovo spodbudno tudi dejstvo, da nje-gova znanstvena revija *Dve domovini* z letošnjim letom vstopa že v

osmo leto svojega rednega in uspešnega izhajanja. Ob tej priložnosti se želim zahvaliti za preteklo in prihodnje sodelovanje odgovornemu uredniku revije akademiku prof. dr. Ferdu Gestrinu, predvsem pa dose-danjima glavnima urednikoma dr. Andreju Vovku in dr. Marjanu Drnovšku, ki sta s prizadevnim delom reviji utrla pot in ji zagotovila ustrezno mesto v mednarodni strokovni javnosti.

... (faint, mostly illegible text)

... (faint, mostly illegible text)

... (faint, mostly illegible text)